

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie**

RWA-61-8/08/PR

Warszawa, dn. 1 września 2009 r.

DECYZJA nr RWA -17/2009

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 oraz zgodnie z art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134 poz. 939) w związku z § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

- 1. uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów** praktykę stosowaną przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji – Sochaczew Sp. z o.o. z siedzibą w Sochaczewie, polegającą na stosowaniu wzorca umownego *Umowa na zaopatrzenie w wodę* oraz wzorca umownego *Umowa na odprowadzanie ścieków*, które wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm.) i § 18 uchwały nr LI/445/05 Rady Miejskiej w Sochaczewie z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie gminy Sochaczew, nie zawierają postanowień określających długość okresu obowiązyającego odbiorców, co stanowi praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów - **i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 24 września 2008 r.**
- 2. uznaje się za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów** praktykę stosowaną przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji – Sochaczew Sp. z o.o. z siedzibą w Sochaczewie, polegającą na stosowaniu wzorca umownego *Umowa na zaopatrzenie w wodę* oraz wzorca umownego *Umowa na odprowadzanie ścieków*, które wbrew dyspozycji art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm.), uprawniają przedsiębiorcę do rozwiązania z odbiorcą umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia oraz do rozwiązania z odbiorcą umowy z zachowaniem trzydziestodniowego okresu wypowiedzenia z powodu naruszenia przez odbiorcę postanowień umowy, a w razie rażącego naruszenia postanowień

umowy przez odbiorcę do rozwiązania tej umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia, co stanowi praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów - **i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 24 września 2008 r.**

II. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939) w związku z § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów:

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

nakłada się na Zakład Wodociągów i Kanalizacji – Sochaczew Sp. z o.o. z siedzibą w Sochaczewie **karę pieniężną w wysokości 8.826,78 zł** (słownie: osiem tysięcy osiemset dwadzieścia sześć złotych 78/100), płatną do budżetu państwa w związku ze stosowaniem określonej w pkt I.1 sentencji praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

III. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939) w związku z § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów:

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

nakłada się na Zakład Wodociągów i Kanalizacji – Sochaczew Sp. z o.o. z siedzibą w Sochaczewie **karę pieniężną w wysokości 13.240,17 zł** (słownie: trzynaście tysięcy dwieście czterdzieści złotych 17/100), płatną do budżetu państwa w związku ze stosowaniem określonej w pkt I.2 sentencji praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Warszawie przeprowadził postępowanie wyjaśniające (sygn. RWA-40-16/06/PB), mające na celu badanie zasad dostawy wody lub odprowadzania ścieków stosowanych przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne wobec konsumentów – indywidualnych odbiorców usług wodociągowo-kanalizacyjnych w miejscowościach na terenie województwa mazowieckiego.

Konieczność wszczęcia przedmiotowego postępowania uzasadniona była uzyskanymi przez Delegaturę UOKiK w Warszawie informacjami, z których wynikało, iż w związku ze świadczeniem tych usług, możliwe były naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji

konsumentów, jak również ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Postępowanie wyjaśniające prowadzone było m.in. pod kątem zgodności postanowień zawartych we wzorcach umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków z obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności w celu ustalenia, czy były podstawy do wszczęcia postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W toku prowadzonego postępowania wyjaśniającego Prezes Urzędu wystąpił m.in. do Zakładu Wodociągów i Kanalizacji – Sochaczew Sp. z o.o. z siedzibą w Sochaczewie (dalej także: Spółka lub Przedsiębiorstwo) o przesłanie wszelkich wzorców umownych stosowanych w obrocie z odbiorcami usług Spółki. W odpowiedzi na wezwanie Spółka przesłała wzór *Umowy na zaopatrzenie w wodę*, wzór *Umowy na odprowadzanie ścieków* oraz *Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie gminy miasto Sochaczew*.

Analiza dokumentów i informacji zebranych w toku postępowania wyjaśniającego dała podstawę do przyjęcia, iż mogło nastąpić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wobec czego wszczęcie postępowania w związku z podejrzeniem stosowania przez Spółkę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, stało się konieczne i uzasadnione.

W związku z powyższym zostało wszczęte, postanowieniem z dnia 4 marca 2008 r., postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji – Sochaczew Sp. z o.o. z siedzibą w Sochaczewie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na:

1. stosowaniu wzorca umownego *Umowa na zaopatrzenie w wodę* oraz wzorca umownego *Umowa na odprowadzanie ścieków*, które wbrew dyspozycji art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków i § 18 uchwały nr LI/445/05 Rady Miejskiej w Sochaczewie z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie gminy Sochaczew, nie zawierają postanowień określających długość okresu obrachunkowego obowiązującego odbiorców, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
2. stosowaniu wzorca umownego *Umowa na zaopatrzenie w wodę* oraz wzorca umownego *Umowa na odprowadzanie ścieków*, które wbrew dyspozycji art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, uprawniają przedsiębiorcę do rozwiązania z odbiorcą umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia oraz do rozwiązania z odbiorcą umowy z zachowaniem trzydziestodniowego okresu wypowiedzenia z powodu naruszenia przez odbiorcę postanowień umowy, a w razie rażącego naruszenia postanowień umowy przez odbiorcę do rozwiązania tej umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia, co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Postanowieniem z dnia 4 marca 2008 r. zaliczono w poczet dowodów w niniejszym postępowaniu następujące dokumenty uzyskane przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w toku postępowania wyjaśniającego: (1) Odpis z Krajowego Rejestru Przedsiębiorców Zakładu Wodociągów i Kanalizacji – Sochaczew Sp. z o.o. z siedzibą w Sochaczewie; (2) Uchwałę nr LI/445/05 Rady Miejskiej w Sochaczewie z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie *regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie gminy Miasto Sochaczew*; (3) wzór umowy *Umowa na zaopatrzenie w wodę*; (4) wzór umowy *Umowa na odprowadzanie ścieków*.

Ustosunkowując się do stawianych zarzutów, Spółka przedstawiła swoje stanowisko w sprawie.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania, Przedsiębiorstwo w pełni podzieliło argumentację Prezesa UOKiK. Przyjmując zasadność stawianych zarzutów, Spółka oświadczyła, iż dokonała zmian wykorzystywanych wzorców umownych poprzez dostosowanie ich do treści art. 6 ust. 3 pkt 2 oraz art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Na dowód czego przekazała nowo opracowane wzory: *Umowa na zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowa na odprowadzanie ścieków*. Spółka podniosła ponadto, iż jedynie sporadycznie korzystała z prawa do wypowiedzenia umowy na dostawę wody i dotyczyło to głównie przypadków określonych w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Jednocześnie Spółka wskazała, iż od dnia 29 lutego 2008 r. zaczęła stosować przy zawieraniu umów z nowymi klientami – nowe wzorce umowne przekazane Prezesowi UOKiK. W pismach z dnia 14 sierpnia 2008 r., 2 lutego 2009 r. oraz z dnia 11 marca 2009, Spółka przekazała informacje i dokumenty, niezbędne do oceny sprawy, w tym informacje o przebiegu procesu aneksowania umów z odbiorcami. Przedsiębiorstwo poinformowało Prezesa UOKiK, iż zawiadomiło wszystkich swoich odbiorców o możliwości aneksowania lub zawarcia nowych umów na zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, przy czym ostatnie powiadomienie zostało wysłane z dniem 24 września 2008 r.

Pismem z dnia 17 lutego 2009 r. Przedsiębiorca został zawiadomiony o zakończeniu zbierania dowodów oraz możliwości zapoznania się z aktami sprawy. Spółka skorzystała z tego uprawnienia (notatka służbowa z dnia 27 lutego 2009 r.).

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje

Strona niniejszego postępowania, Zakład Wodociągów i Kanalizacji – Sochaczew Sp. z o.o. z siedzibą w Sochaczewie, jest spółką prawa handlowego wpisaną do Rejestru Przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy – XXI Wydział Gospodarczy KRS, pod numerem KRS 0000191418. 100% udziałów w kapitale zakładowym Spółki posiada Gmina Miasto Sochaczew. Przedmiotem działania Przedsiębiorstwa jest m.in. pobór i uzdatnianie wody, działalność usługowa w zakresie rozprowadzania wody oraz odprowadzanie ścieków.

Spółka ma status przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków, realizując zadania z zakresu wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, które w świetle art. 3 ust. 1 ww. ustawy są zadaniem własnym gminy. Spółka działa na terenie gminy miasto Sochaczew.

Spółkę wiążą postanowienia *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie gminy Miasto Sochaczew* przyjętego Uchwałą nr LI/445/05 Rady Miejskiej w Sochaczewie z dnia 1 grudnia 2005 r.

Do dnia 29 lutego 2008 r. Spółka zawierała klientami umowy na podstawie wzorców umownych *Umowa na zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowa na odprowadzanie ścieków*. Analiza treści przedmiotowych wzorców umownych wykazała, że:

1. nie zawierają one postanowień określających długość okresu obrachunkowego obowiązującego odbiorców;
2. zawierają postanowienia uprawniające przedsiębiorcę do rozwiązania z odbiorcą umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia oraz do rozwiązania z odbiorcą umowy z zachowaniem trzydziestodniowego okresu wypowiedzenia z powodu naruszenia przez odbiorcę postanowień umowy, a w razie rażącego naruszenia postanowień umowy przez odbiorcę do rozwiązania tej umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia. Zgodnie z § 15 pkt 2 i 3 obu zakwestionowanych wzorców umownych *„Umowa może być rozwiązana przez każdą ze stron z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia bądź na mocy porozumienia stron (pkt 2); W razie naruszenia przez Przedsiębiorstwo lub Odbiorcę usług postanowień niniejszej umowy, strona może rozwiązać umowę z zachowaniem trzydziestodniowego okresu wypowiedzenia, przy czym rażące naruszenie przez Odbiorcę usług postanowień niniejszej umowy uprawnia Zakład do odstąpienia od umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia.”*(pkt 3).

Od dnia 29 lutego 2008 r. (pismo z dnia 2 lutego 2009 r.), Spółka wykorzystuje w obrocie z konsumentami nowe wzorce umowne: *Umowa na zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowa na odprowadzanie ścieków*. W stosunku do wzorców umownych, które były podstawą wszczęcia postępowania, we wzorcach, na podstawie których są zawierane umowy z klientami od dnia 29 lutego 2008 r., wprowadzono następujące zmiany:

1. W § 10 pkt 5. *Umowy na zaopatrzenie w wodę* dodano postanowienie o treści: *„Okres obrachunkowy dla rozliczeń dokonywanych na podstawie niniejszej umowy wynosi jeden/dwa/trzy miesiąc/e.”*;
2. W § 11 pkt 4. *Umowy na odprowadzanie ścieków* dodano postanowienie o treści: *„Okres obrachunkowy dla rozliczeń dokonywanych na podstawie niniejszej umowy wynosi jeden/dwa/trzy miesiąc/e.”*;
3. W *Umowie na zaopatrzenie w wodę* usunięto postanowienia § 15 pkt 2 i 3;
4. W *Umowie na odprowadzanie ścieków* usunięto postanowienia § 15 pkt 2 i 3.

Spółka nie tylko zaczęła zawierać umowy z nowymi klientami sporządzone w oparciu o ww. nowo opracowane wzorce, ale również w terminie do 24 września 2008 r. przedstawiła do podpisu wszystkim dotychczasowym Odbiorcom usług te nowo opracowane wzorce.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje

I. Naruszenie zakazu z art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów zakazuje przedsiębiorcom stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (art. 24 ust. 1). Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy (art. 24 ust. 2). Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów (art. 24 ust. 3). Przy czym pojęcie konsumenta odnosi się do osoby fizycznej dokonującej czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową (art. 4 pkt 12 ww. ustawy w zw. z art. 22¹ k.c.).

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają ochronie przed działaniami przedsiębiorców, które są sprzeczne z prawem, tj. przepisami określonych aktów prawnych oraz zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami. Uznanie określonego działania

przedsiębiorcy za niezgodne z zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wymaga wykazania, że spełnione zostały kumulatywnie następujące przesłanki:

- kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy;
- działanie to jest bezprawne;
- działanie to godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

II. Strona postępowania jako przedsiębiorca

Zakład Wodociągów i Kanalizacji – Sochaczew Sp. z o.o. z siedzibą w Sochaczewie jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z art. 4 pkt 1 ww. ustawy pod pojęciem przedsiębiorcy rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, a także: (a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, (b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, (c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę, w rozumieniu pkt 4, nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 13, (d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2 - na potrzeby przepisów dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Przedsiębiorstwo prowadzi użyteczną publicznie działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług wodociągowo-kanalizacyjnych. Przedsiębiorstwo jest zarejestrowane w rejestrze przedsiębiorców. Wobec powyższego jest ono przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, a tym samym także w świetle art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Może być zatem stroną postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

III. Bezprawność działań ZWiK – Sochaczew Sp. z o.o. z siedzibą w Sochaczewie

Drugą z przesłanek koniecznych dla stwierdzenia naruszenia art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest bezprawność działań podejmowanych przez przedsiębiorcę.

Bezprawność ujmowana jest jako sprzeczność z obowiązującymi przepisami prawa. Praktyki przedsiębiorcy, by zakwalifikować je jako naruszające zbiorowe interesy konsumentów „muszą być zatem wymierzone w uprawnienia, jakie konsumentom przyznają obowiązujące przepisy prawa”¹.

Porządek prawny, którego naruszenie może wypełniać dyspozycję art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, obejmuje normy prawa powszechnie obowiązującego, a także nakazy i zakazy wynikające z zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów². Same przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Art. 24 tej ustawy nie ma samodzielnego znaczenia prawnego, lecz powinien być interpretowany oraz stosowany

¹ Uchwała SN z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06), OSNP 2007/1-2/35. Por. również: M. Szydło: Publicznoprawna ochrona zbiorowych interesów konsumentów, Monitor Prawniczy nr 2004/17/791.

² Wyrok SOKiK z dnia 13 listopada 2007 r. (sygn. akt XVII AmA 45/07).

w określonym kontekście normatywnym. W związku z tym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw. Na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem³. W art. 24 ust. 2 ustawodawca wskazał przykładowe rodzaje praktyk, które naruszają zbiorowe interesy konsumentów, zaliczając do nich stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji. Katalog ten nie jest jednak wyczerpujący. Oprócz praktyk wskazanych bezpośrednio przez ustawodawcę w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów „za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów można uznać **zachowania naruszające przepisy innych ustaw, które nakładają na przedsiębiorcę określone obowiązki względem konsumenta**. Zdaniem Sądu Najwyższego zachowania takie (...) stanowią bowiem jednocześnie zachowania bezprawne i skutkują zniesieniem, ograniczeniem lub zniekształceniem praw konsumentów, wpływając tym samym na chronioną przez przepis obowiązującego prawa sferę ich interesów”⁴.

W tym miejscu należy także podkreślić, że bezprawność jest kategorią obiektywną. Rozważenia przy ocenie bezprawności wymaga zatem kwestia, czy zachowanie przedsiębiorcy było zgodne, czy też niezgodne z obowiązującymi zasadami porządku prawnego. O bezprawności działania decyduje całokształt okoliczności konkretnego stanu faktycznego⁵. Dla stwierdzenia bezprawności działania przedsiębiorcy bez znaczenia pozostaje strona podmiotowa czynu (wina przedsiębiorcy, stopień tej winy i świadomość istnienia naruszonych norm prawnych).

W niniejszej sprawie źródłem bezprawności działań Zakładu Wodociągów i Kanalizacji – Sochaczew Sp. z o.o. z siedzibą w Sochaczewie, powodującej naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, są postanowienia ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz uchwały nr LI/445/05 Rady Miejskiej w Sochaczewie z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie gminy Sochaczew.

W ocenie Prezesa UOKiK Przedsiębiorstwo naruszyło:

1. art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz § 18 uchwały nr LI/445/05 Rady Miejskiej w Sochaczewie z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie gminy Sochaczew wskutek stosowania wzorców umownych *Umowa na zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowa na odprowadzanie ścieków*, z uwagi na brak postanowień określających długość okresu obrotowego obowiązującego odbiorców;
2. art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, wskutek stosowania ww. wzorców umownych, które uprawniają przedsiębiorcę do rozwiązania z odbiorcą umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia oraz do rozwiązania z odbiorcą umowy z zachowaniem trzydziestodniowego okresu wypowiedzenia z powodu naruszenia przez odbiorcę postanowień umowy, a w razie rażącego naruszenia postanowień umowy przez odbiorcę do rozwiązania tej umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia

³ Por. wyrok SOKiK z dnia 23 czerwca 2006 r. (sygn. akt XVIII AmA 32/05).

⁴ Uchwała SN z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06), OSNP 2007/1-2/35.

⁵ Wyrok SN z dnia 8 maja 2002 r. (sygn. akt I PKN 267/2001).

Ad 1

Zdaniem Prezesa UOKiK bezprawne, gdyż sprzeczne z art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, jest stosowanie wzorca umownego *Umowa na zaopatrzenie w wodę* oraz wzorca umownego *Umowa na odprowadzanie ścieków*, które nie zawierają postanowień dotyczących sposobu i terminów wzajemnych rozliczeń w zakresie określenia okresu obrotowego obowiązującego odbiorców.

Przepis art. 6 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków stanowi, iż dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków odbywa się na podstawie pisemnej umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawartej pomiędzy przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym a odbiorcą usług. Minimalna treść tej umowy została bezwzględnie wiążąco uregulowana w art. 6 ust. 3 pkt 1-6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Stosownie do wskazanego przepisu ustawy, umowa ta zawierać musi w szczególności postanowienia dotyczące:

- 1) ilości i jakości świadczonych usług wodociągowych lub kanalizacyjnych,
- 2) sposobu i terminów wzajemnych rozliczeń,
- 3) praw i obowiązków stron umowy,
- 3a) warunków usuwania awarii przyłączy wodociągowych lub przyłączy kanalizacyjnych będących w posiadaniu odbiorcy usług,
- 4) procedur i warunków kontroli urządzeń wodociągowych oraz urządzeń kanalizacyjnych,
- 5) ustaleń zawartych w zezwoleniu na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków,
- 6) okresu obowiązywania umowy oraz odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunków wypowiedzenia.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 2 ww. ustawy umowa powinna określać sposób i termin wzajemnych rozliczeń. Uregulowanie okresów rozliczeniowych jest ważnym elementem ukształtowania sposobu i terminów wzajemnych rozliczeń, a brak tej regulacji stanowi, zdaniem Prezesa Urzędu, naruszenie ustawowego obowiązku określenia w umowie tej kwestii. Ponadto, niezawarcie w umowie przedmiotowych postanowień stanowi naruszenie § 18 Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie gminy Miasto Sochaczew, który zobowiązuje Przedsiębiorstwo do określenia w umowie okresu obrotowego obowiązującego Odbiorców usług.

Brak przedmiotowej regulacji w stosowanych przez Spółkę wzorcach umownych stanowi naruszenie zbiorowych interesów konsumentów poprzez nieuregulowanie w umowie sposobu i terminów wzajemnych rozliczeń w zakresie dotyczącym określenia okresu obrotowego obowiązującego Odbiorców usług.

Ad 2

Zdaniem Prezesa UOKiK, postanowienia zawarte w § 15 ust. 2 i 3 wzorca umownego *Umowa na zaopatrzenie w wodę* oraz wzorca umownego *Umowa na odprowadzanie ścieków* są sprzeczne z art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków.

Z omawianych wzorców wynika, że Przedsiębiorstwo może rozwiązać umowę z konsumentem z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia (§ 15 ust. 2) oraz, że w razie naruszenia przez Odbiorcę usług (konsumenta) postanowień umowy, Przedsiębiorstwo może rozwiązać umowę z zachowaniem trzydziestodniowego okresu

wypowiedzenia, przy czym rażące naruszenie przez Odbiorcę usług postanowień umowy uprawnia Spółkę do odstąpienia od umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia (§ 15 ust. 3).

Stosowanie takich postanowień w umowach przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego z konsumentami należy uznać za sprzeczne z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, które ograniczają uprawnienia tego przedsiębiorstwa do swobodnego kształtowania treści umów w zakresie, w jakim dotyczą możliwości rozwiązania przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne umowy ze świadczeniobiorcą.

Usługi zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków mają szczególny charakter. Jako usługi niezbędne do prawidłowego funkcjonowania zarówno gospodarstw domowych, jak i podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, usługi tego rodzaju zaliczane są do usług o charakterze użyteczności publicznej, których świadczenie należy do zadań własnych gminy. Szczególny (publicznie użyteczny) charakter tych usług, wyrażający się w ich niezbędności dla świadczeniobiorców, wymaga tego, by były one świadczone w sposób powszechny i ciągły. W tym celu w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków wprowadzono m.in. szczególne unormowanie dotyczące zawierania umów z odbiorcami tych usług oraz określono warunki, w których przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może zaprzestać świadczenia swoich usług. W tym świetle przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne powinny świadczyć swoje usługi w sposób powszechny i ciągły, zapewniając wolny dostęp do tych usług każdemu takiemu odbiorcy, który spełnia wymagania określone w przepisach prawa. Przedsiębiorstwa są obowiązane zawrzeć umowę o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków z każdą osobą, której nieruchomości została przyłączona do sieci i która wystąpiła z pisemnym wnioskiem o zawarcie umowy (art. 6 ust. 2 ustawy).

Przywoływana ustawa nie odnosi się wprost do kwestii rozwiązania umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Przewiduje tylko, że umowa między przedsiębiorstwem a odbiorcą powinna zawierać postanowienia dotyczące warunków wypowiedzenia umowy (art. 6 ust. 3 pkt 6). Ustawa określa także przypadki, w których przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne. Art. 8 ust. 1 zawiera katalog takich przypadków, który ma charakter zamknięty⁶. Do tych przypadków zaliczono sytuacje, w których: **(1)** przyłącze wodociągowe lub przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa; **(2)** odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrotowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty; **(3)** jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego; **(4)** został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.

Mając na względzie charakter rozpatrywanych usług (które powinny być świadczone powszechnie i w sposób ciągły) oraz cele ustawy (która ma m.in. chronić interes odbiorców usług), powyższe uregulowanie należy rozumieć jako ograniczenie prawa przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego do wypowiedzenia umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków w każdym momencie. Tak też zostały one zinterpretowane w literaturze przedmiotu⁷.

⁶ B. Rakoczy: Charakterystyka umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, Radca Prawny nr 4/2005, s. 94 i n.

⁷ Por. B. Rakoczy: Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, Warszawa 2007, s. 199.

W świetle tej argumentacji świadczeniodawca działa bezprawnie, jeżeli w umowach z konsumentami o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków przewiduje – dla stanów faktycznych wymienionych w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków – postanowienia mniej względne dla konsumenta niż to wynika z ww. przepisu.

Taka sytuacja zachodzi w rozpatrywanym przypadku. Przedsiębiorstwo zastrzegło sobie uprawnienie do rozwiązania zawieranych z konsumentami umów o zaopatrzenie w wodę oraz umów o odprowadzanie ścieków w każdym przypadku jakiegokolwiek naruszenia przez konsumenta postanowień umowy, a więc także w przypadkach innych aniżeli wskazane w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków. Takie działanie musi być uznane za bezprawne. W uzasadnieniu należy zarazem podkreślić, że kwestionowane postanowienia umowne normują prawa i obowiązki odbiorcy usług wodociągowo-kanalizacyjnych (konsumenta) w sposób dla niego mniej korzystny niż wynika to z powszechnie obowiązujących przepisów prawa.

Powyższe okoliczności uzasadniają wniosek o bezprawności stosowania przez Spółkę – w ww. zakresie – wzorców umownych: *Umowa na zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowa na odprowadzanie ścieków*.

IV. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów

Dla stwierdzenia, że przedsiębiorca stosuje praktyki określone w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, niezbędne jest wykazanie, że kwestionowane w toku postępowania działania przedsiębiorcy godzą w **zbiorowy interes konsumentów**.

Ustawa antymonopolowa nie wyjaśnia znaczenia pojęć „godzenia w interesy konsumentów” oraz „zbiorowego interesu konsumentów”. Należy przyjąć, że interesem, który podlega ochronie na podstawie art. 24 ustawy jest interes prawny, rozumiany jako określone potrzeby konsumenta uznane przez ustawodawcę za godne ochrony. Działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów wtedy, gdy wywołuje negatywne skutki w sferze ich praw i obowiązków.

Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Przez interes zbiorowy należy rozumieć interes dotyczący konsumentów jako określonej zbiorowości. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów ma miejsce wówczas, gdy negatywnymi skutkami działań przedsiębiorcy dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, mających status konsumentów. Do naruszenia zbiorowego interesu konsumentów konieczne jest, żeby działanie przedsiębiorcy było skierowane nie do konkretnej osoby, lecz do adresata, którego nie sposób z góry indywidualnie oznaczyć. Działanie o takim charakterze jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa nie tylko w odniesieniu do konkretnych konsumentów, lecz wobec każdego z członków zbiorowości. Przy tym zaistnienie przesłanki naruszenia zbiorowego interesu konsumenta nie jest bezpośrednio uzależnione od liczby konsumentów, których interesy zostały rzeczywiście naruszone wskutek działań przedsiębiorcy. Istotne jest to, że przedmiotowe działanie może zagrozić, przynajmniej potencjalnie, interesom szerokiego kręgu nieprofesjonalnych uczestników rynku.

W świetle przedstawionych powyżej okoliczności kwestionowane działania Zakładu Wodociągów i Kanalizacji – Sochaczew Sp. z o.o. z siedzibą w Sochaczewie należy uznać za szkodliwe dla konsumentów i godzące w ich chronione prawem interesy. W wyniku tych działań prawa i obowiązki konsumentów są kształtowane w sposób sprzeczny z przepisami prawa. Jak zostało ustalone w toku niniejszego postępowania, postanowienia umów zawieranych z konsumentami przez Spółkę rozszerzają uprawnienie świadczeniodawcy do

zaprzestania świadczenia usług dostawy wody i odprowadzania ścieków w sytuacjach, które nie zostały przewidziane w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Sytuacja prawna tych konsumentów została zatem ukształtowana mniej korzystnie niż dla tego rodzaju stosunków prawnych jak przewidział to ustawodawca (**pkt I.2 sentencji decyzji**). Naruszenie przez Przedsiębiorstwo zbiorowego interesu konsumentów przejawia się też w tym, że Spółka w umowach zawieranych z konsumentami nie zawiera postanowień określających długość okresu obrachunkowego obowiązującego Odbiorców usług. Tymczasem obowiązek określenia w umowie okresu obrachunkowego obowiązującego Odbiorców usług wynika wprost z art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz z § 18 Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie gminy Miasto Sochaczew (**pkt I.1 sentencji decyzji**). Brak przedmiotowych uregulowań w umowach powoduje, iż konsumenci nie mogą przewidzieć, jaki okres rozliczeniowy będzie ich obowiązywał. Takie ukształtowanie ich sytuacji wobec Spółki skutkuje, iż konsument nie jest w stanie zaplanować z odpowiednim wyprzedzeniem, kiedy zrealizuje się jego obowiązek świadczenia wobec Spółki.

W ocenie Prezesa UOKiK, interesy konsumentów, w które – jak zostało wykazane powyżej – godzą kwestionowane praktyki, mają charakter zbiorowy. Nie ulega wątpliwości, iż są one kierowane do nieoznaczonego kręgu konsumentów – obecnych i potencjalnych odbiorców usług wodociągowo-kanalizacyjnych. Odbiorców tych nie można z góry zindywidualizować. Adresatem kwestionowanych praktyk potencjalnie może stać się zatem każdy, kto mieszka w zasięgu sieci wodociągowo-kanalizacyjnej obsługiwanej przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji – Sochaczew Sp. z o.o. z siedzibą w Sochaczewie. Przesądza to o uznaniu, iż kwestionowane przez Prezesa UOKiK działania naruszają interes nieograniczonej liczby konsumentów.

W związku z powyższym zasadnym jest stwierdzenie, że kwestionowane przez Prezesa UOKiK praktyki naruszają zbiorowy interes konsumentów.

V. Zaniechanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

W toku prowadzonego postępowania Przedsiębiorca oświadczył, iż zaprzestał stosowania zarzucanej mu praktyki. Na dowód tego przekazał nowo opracowane wzorce *Umowa na zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowa na odprowadzanie ścieków*, wprowadzone do obrotu i stosowane do kształtowania stosunków umownych z nowymi klientami z dniem 29 lutego 2008 r. Przedmiotowe wzorce zostały wysłane do wszystkich odbiorców Spółki, z którymi zawarte były umowy według zakwestionowanego wzorca umownego, w terminie do dnia 24 września 2008 r.

Oceniając przedstawione przez Przedsiębiorcę nowo opracowane wzorce umowne, Prezes Urzędu uznał, iż w pełni realizują one ustawowy wymóg uregulowania w umowie okresu obrachunkowego obowiązującego Odbiorców usług oraz nie zawierają postanowień uprawniających przedsiębiorcę do rozwiązania z odbiorcą umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków w przypadkach innych niż przewidziane w ustawie.

Wobec wycofania z obrotu i wprowadzenia przez Przedsiębiorcę nowych wzorców *Umowa na zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowa na odprowadzanie ścieków*, zdaniem Prezesa Urzędu, uzasadnione jest uznanie, iż kwestionowana w przedmiotowej decyzji praktyka została zaniechana. W świetle okoliczności sprawy w niniejszym postępowaniu istnieją podstawy do tego, by w odniesieniu do rozpatrywanej praktyki wydana została, na podstawie art. 27 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, decyzja o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzająca zaniechanie jej stosowania.

Prezes UOKiK uznaje zarazem, że, momentem zaniechania stosowania przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji – Sochaczew Sp. z o.o. z siedzibą w Sochaczewie zarzucanej mu bezprawnej praktyki jest dzień 24 września 2008 r., w którym Spółka wysłała ostatnie zawiadomienie do swoich odbiorców o konieczności aneksowania lub zawarcia nowych umów na zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Takie stanowisko jest zgodne z orzecznictwem, w świetle którego uznanie, że przedsiębiorca zaniechał stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów musi wiązać się z jej zaniechaniem w stosunku do wszystkich konsumentów, których interesy zostały lub mogły zostać naruszone niezgodnym z prawem działaniem przedsiębiorcy, a więc również w stosunku do konsumentów, z którymi przedsiębiorca miał zawarte umowy według zakwestionowanego wzorca umownego⁸.

Mając na względzie wszystkie powyższe okoliczności, w niniejszej sprawie należało wydać decyzję uznającą, że Zakład Wodociągów i Kanalizacji – Sochaczew Sp. z o.o. w Sochaczewie **stosował praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów – i zaniechał jej stosowania z dniem 24 września 2008 r.**

VI. Kara pieniężna

Stosownie do art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu, osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów wprowadziła zasadę fakultatywności kar nakładanych przez Prezesa UOKiK na przedsiębiorców, którzy dopuścili się naruszenia tego zakazu. W przypadku stwierdzenia jego naruszenia przez przedsiębiorcę Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę karę pieniężną.

W niniejszej sprawie zostało udowodnione, iż doszło do naruszenia przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji – Sochaczew Sp. z o.o. z siedzibą w Sochaczewie określonego w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w sposób określony w pkt I.1 i I.2 sentencji decyzji. Charakter i uciążliwość tych naruszeń uzasadnia nałożenie na Spółkę kary pieniężnej.

Dopuszczenie się naruszenia przepisów ustawy może nastąpić zarówno umyślnie, jak też i nieumyślnie. Kara pieniężna może zostać nałożona także w przypadku, gdy przedsiębiorca „choćby nieumyślnie” dopuścił się określonego czynu (art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów). Oznacza to, że kara może być nałożona, także w przypadku, gdy po stronie przedsiębiorcy nie będzie występować wina, rozumiana jako świadomość bezprawności zachowania.

Nakładając karę pieniężną określoną w art. 106 ust. 1 pkt. 4 ww. ustawy Prezes Urzędu wziął pod uwagę, czy określone w ww. przepisie naruszenie dokonane było co najmniej nieumyślnie. Konieczność brania pod uwagę przesłanki winy w przypadku stosowania kar pieniężnych wynika bezpośrednio z art. 106 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Z tego względu, nakładając karę pieniężną, Prezes Urzędu wziął pod uwagę całokształt okoliczności sprawy, które wskazywać mogą na nieumyślny charakter naruszenia przez Spółkę zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

⁸ Wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 7 maja 2009 r. (sygn. akt VI ACa 1318/08).

W tym miejscu należy podkreślić, że na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego zawsze spoczywa obowiązek dochowania należytej staranności przy ocenie zgodności ich działań z obowiązującymi przepisami prawa. Spółka winna posiadać zatem świadomość konieczności konstruowania wzorców umownych z uwzględnieniem przepisów prawa.

Art. 106 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy przewiduje możliwość nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10% przychodu, osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. W 2008 roku Przedsiębiorca osiągnął przychód w wysokości 8.826.783, 63 (słownie: osiem milionów osiemset dwadzieścia sześć tysięcy siedemset osiemdziesiąt trzy zł 63/100). Maksymalna wysokość kary, jaką Prezes Urzędu mógł na niego nałożyć wynosi zatem 882.678, 36 zł (słownie: osiemset osiemdziesiąt dwa tysiące sześćset siedemdziesiąt osiem zł 36/100).

Ustawa nie przesądza bezwzględnie wysokości kary nakładanej przez Prezesa UOKiK, który decyduje o tym w każdym konkretnym przypadku, kierując się założeniem, że sankcja musi spełniać zarówno funkcję represyjną, jak i prewencyjną (dyscyplinującą). Przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa w art. 106-108, Prezes UOKiK powinien wziąć pod uwagę w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy (art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów).

W niniejszej sprawie Prezes Urzędu uznał za zasadne nałożenie na Spółkę kar pieniężnych za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów opisane w punkcie I.1 i I.2 sentencji decyzji.

Prezes Urzędu zważył, że Spółka posługuje się dwoma wzorcami umów: *Umowa na zaopatrzenie w wodę* oraz *Umowa na odprowadzanie ścieków*. W obu wzorcach brak było unormowań określających długość okresu obrotowego obowiązującego Odbiorców usług. Oba wzorce zawierały również postanowienia uprawniające Spółkę do rozwiązania umowy w przypadkach innych aniżeli wskazane w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Jednakże pomimo, iż wskazane uchybienia znajdowały się w obu wzorach umów stosowanych przez Spółkę, Prezes Urzędu dokonał łącznej oceny umów. Prezes UOKiK wziął bowiem pod uwagę, iż umowy dotyczą tego samego produktu tj. usług wodociągowo – kanalizacyjnych i zasadniczo są zawierane z tymi samymi konsumentami.

Ad. II sentencji decyzji

W punkcie I.1 sentencji niniejszej decyzji Prezes Urzędu stwierdził stosowanie przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji – Sochaczew Sp. z o.o. z siedzibą w Sochaczewie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, co daje podstawy do nałożenia na Spółkę kary pieniężnej określonej w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ustalenie kary w przedmiotowej sprawie miało charakter dwuetapowy. W pierwszej kolejności Prezes Urzędu dokonał oceny wagi stwierdzonej praktyki i na tej podstawie ustalił kwotę bazową, stanowiącą podstawę do ustalenia wysokości kary, a następnie uwzględniając wszystkie okoliczności łagodzące i obciążające odpowiednio modyfikował ustaloną wysokość kwoty bazowej.

Na wagę naruszenia wpływ ma etap, na którym doszło do stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. Praktyka określona w punkcie I.1 sentencji

decyzji ujawniła się na etapie zawierania kontraktu. Naruszenie przez Spółkę zbiorowych interesów konsumentów polegało na nieuregulowaniu w stosowanych wzorcach umownych sposobu i terminów wzajemnych rozliczeń w zakresie dotyczącym określenia okresu obrotowego obowiązującego Odbiorców usług. Zachowanie Przedsiębiorstwa polegało na naruszeniu powszechnie obowiązujących przepisów prawa tj. ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz *Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie gminy miasto Sochaczew* uchwalonego przez Radę Miejską w Sochaczewie jako akt prawa miejscowego, które miało wpływ na treść umowy. Ustalając wymiar kary Prezes UOKiK wziął pod uwagę uciążliwość stosowanej praktyki dla konsumentów poprzez ograniczenie praw Odbiorców usług Spółki w stosunku do reżimu ustawowego, działanie Przedsiębiorcy w warunkach monopolu naturalnego, a także długotrwałość stosowania wymienionej praktyki.

Biorąc pod uwagę powyższe Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary pieniężnej na poziomie 0,2 % przychodu Przedsiębiorcy, tj. 17.653,56 zł (słownie: siedemnaście tysięcy sześćset pięćdziesiąt trzy zł 56/100).

Zakres działalności Przedsiębiorcy, której dotyczy zakwestionowana praktyka nie generuje marginalnej części przychodów Spółki, w związku z czym nie było podstaw do obniżenia ustalonej kwoty bazowej z ww. powodu.

Jako najistotniejsza okoliczność łagodzącą w niniejszej sprawie Prezes Urzędu potraktował zaniechanie stosowania zakwestionowanych praktyk przez Przedsiębiorcę niezwłocznie po wszczęciu postępowania. Za zmniejszeniem wymiaru kary przemawiała także aktywna współpraca Przedsiębiorcy z Prezesem Urzędu w toku całego postępowania. Spółka wyczerpująco i terminowo odpowiadała na wszystkie wezwania Prezesa Urzędu, dobrowolnie wyjaśniała przyczyny zaistniałych nieprawidłowości i z własnej inicjatywy dowiadywała się, czy nie jest konieczne uzupełnienie przesłanych wyjaśnień lub dokumentów.

Jednocześnie, zdaniem Prezesa UOKiK w sprawie nie występują okoliczności, które wpływałyby na ustalenie kary na wyższym poziomie.

Konkludując, uwzględniając wszystkie okoliczności łagodzące Prezes Urzędu uznał za zasadne obniżenie ustalonej kwoty bazowej o 50 % i nałożył na Przedsiębiorcę **karę w wysokości 8.826,78 zł** (słownie: osiem tysięcy osiemset dwadzieścia sześć złotych 78/100), co stanowi 0,1 % przychodu Przedsiębiorcy osiągniętego w 2008 roku oraz 1 % maksymalnego wymiaru kary.

Zdaniem Prezesa Urzędu, tak określona kara spełni zarówno rolę represyjną jako odczuwalna sankcja i dolegliwość za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jak i prewencyjna, zapobiegająca ponownemu ich naruszeniu. Kara ta podkreśla naganność zachowania Przedsiębiorcy, a jednocześnie jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji. Nie bez znaczenia jest też jej walor wychowawczy, w tym wymiar ogólny, odstraszający dla innych przedsiębiorców prowadzących podobną działalność przed stosowaniem w przyszłości tego typu praktyk w obrocie z konsumentami.

Stąd należało orzec jak w punkcie II sentencji decyzji.

Ad. III sentencji decyzji

Praktyka opisana w punkcie I.2 sentencji decyzji ujawniła się na etapie zawierania kontraktu, jednak mogła mieć również wpływ na etap wykonywania kontraktu. Naruszenie przez Spółkę zbiorowych interesów konsumentów polegało na stosowaniu we wzorcach umownych postanowień, które uprawniały Spółkę do rozwiązania umowy o zaopatrzenie w

wodę oraz umowy o odprowadzanie ścieków w przypadkach innych aniżeli wskazane w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Na skutek stosowania niniejszej praktyki prawa i obowiązki konsumentów kształtują się w sposób mniej korzystny niż wynika to z powszechnie obowiązujących przepisów prawa. Należy podkreślić, że takie ukształtowanie uprawnień przysługujących Spółce, zniekształca uprawnienia przysługujące konsumentom na etapie rozwiązywania umowy. Prowadzi to do sytuacji, że Spółka – w świetle postanowień zawieranych umów – przyznała sobie prawo do rozwiązania umowy z konsumentem w przypadkach, w których zgodnie z prawem nie mogłaby tego zrobić.

Biorąc pod uwagę powyższe Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary pieniężnej na poziomie 0,3 % przychodu Przedsiębiorcy, tj. 26.480,35 zł (słownie: dwadzieścia sześć tysięcy czterysta osiemdziesiąt zł 35/100).

Na wymiar ostatecznie nałożonej kary wpływ miały uwzględnione przez Prezesa okoliczności łagodzące, to jest zaniechanie stosowania zakwestionowanych praktyk przez Przedsiębiorcę niezwłocznie po wszczęciu postępowania oraz aktywna współpraca Przedsiębiorcy z Prezesem Urzędu w toku całego postępowania (w reakcji na zawiadomienie o wszczęciu postępowania Spółka niezwłocznie podjęła działania bezpośrednio zmierzające do zaniechania praktyk; Spółka wyczerpująco i terminowo udzielała informacji o postępie aneksowania i zawierania nowych umów).

Analogicznie jak w przypadku poprzedniej praktyki Prezes Urzędu nie doszukał się w niniejszej sprawie żadnych okoliczności obciążających, które mogłyby wpłynąć na wymiar kary.

Uwzględniając powyższe, Prezes Urzędu uznał za zasadne obniżenie ustalonej kwoty bazowej o 50 % i nałożył na Przedsiębiorcę **karę w wysokości 13.240,17 zł** (słownie: trzynaście tysięcy dwieście czterdzieści złotych 17/100), co stanowi 0,15 % przychodu Przedsiębiorcy osiągniętego w 2008 roku oraz 1,5 % maksymalnego wymiaru kary.

W ocenie Prezesa Urzędu, tak określona kara prawidłowo spełni swoje funkcje w zakresie represji oraz prewencji indywidualnej i generalnej.

Stąd należało orzec jak w punkcie III sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiszczyć w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na następujące konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

NBP O/O Warszawa 51101010100078782231000000.

Przy dokonywaniu wpłaty na powyższe konto należy dopisać numer decyzji Prezesa UOKiK stanowiącej podstawę jej dokonania.

Zgodnie z art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c., od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury UOKiK w Warszawie.

Otrzymuje:

Zakład Wodociągów i Kanalizacji
- Sochaczew Sp. z o.o.
ul. Rozłazłowska 7
96-500 Sochaczew